

**ULUSLARARASI ELEKTRONİK
HABERLEŞME
SEKTÖRÜNDE GELİŞMELER BÜLTENİ**

**Sektörel Araştırma ve Strateji GeliŐtirme
Dairesi Başkanlığı**

Ekim 2015

SAYI: 94

İçindekiler

YÖNETİCİ ÖZETİ	2
1. ÖRNEK ÜLKELERDEKİ DÜZENLEYİCİ GELİŞMELER	8
ALMANYA	8
FRANSA	10
İNGİLTERE	11
İSPANYA	13
İRLANDA	14
İTALYA	14
DANİMARKA	16
2. ULUSLARARASI KURULUŞLAR/BİRLİKLER.....	17
OECD	17
ITU	18
BEREC	20
ICANN.....	21
ENISA	22
ETSI	23
3. AB AVRUPA SAYISAL GÜNDEMİ	25
GENİŞBANT	26
GÜVEN VE GÜVENLİK	27
BULUT BİLİŞİM.....	29

YÖNETİCİ ÖZETİ

Diğer ülke ve uluslararası kuruluşların/birliklerin tecrübelerinden istifade edilmesi ve gündemlerinin takip edilmesi amacıyla söz konusu ülkelerin, uluslararası kuruluş ve birliklerin elektronik haberleşme sektörlerindeki gelişmelerden derlenen “Uluslararası Elektronik Haberleşme Sektöründe Gelişmeler Bülteni” her ay hazırlanmakta ve kamuoyuna duyurulmaktadır.

Bülten kapsamında Avrupa ülkelerinin yanı sıra, Avrupa Birliği'nde (AB) elektronik haberleşme piyasası, genişbant, bulut bilişim, yazılım hizmetleri, açık internet, güvenlik, gelişen teknolojiler ile gelecekte internet başlıkları altında AB'deki teknolojik ve düzenleyici gelişmelere, ABD, Güney Kore ve Çin gibi özellikle genişbant altyapılarının gelişmiş olduğu ülkeler ile elektronik haberleşme sektörüne ilişkin uluslararası kuruluş ve birliklerdeki teknolojik ve düzenleyici gelişmelere yer verilmektedir.

Bu kapsamda; 2015 yılı Ekim ayı bülteninde ülkelerden Almanya, Fransa, İngiltere, İspanya, İrlanda, İtalya, Hollanda, Danimarka; uluslararası kuruluşlardan da OECD (Organization for Economic Cooperation and Development, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü), ITU (International Telecommunications Union, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği), BEREC (Body of European Regulators for Electronic Communications, Avrupa Elektronik Haberleşme Düzenleyicileri Grubu), ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, İnternet Tahsisli Adlar ve Sayılar Kurumu), ENISA (European Union Agency for Network and Information Security, Avrupa Şebeke ve Bilgi Güvenliği Ajansı), ETSI (European Telecommunications Standards Institute, Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü) ile genişbant, güven ve güvenlik, bulut bilişim, gelişen teknolojiler başlıkları altında AB'de sektöre ilişkin gelişmelere yer verilmiştir.

Bu bültenin hazırlanmasında genel olarak; Cullen International'ın “Telecom Big Five Update” ve BMI'in “Europe Telecommunication Insight” raporlarının yanı sıra ilgili ülkelerin düzenleyici kurumlarının, uluslararası kuruluşların/birliklerin internet sayfalarından faydalanılmıştır. Bu kapsamda, 2015 yılı Ekim ayı Uluslararası

Elektronik Haberleşme Sektöründe Gelişmeler Bülteninde yer alan gelişmeler aşağıda özetlenmektedir:

- Almanya’da, VDSL2 teknolojisinin saha dolaplarından ve vektörlemenin MDF’lerden kullanılmaması gerektiği şeklindeki iki kuralın bulunması, MDF’lerin civarında VDSL2 vektörlemenin yayılımını engellemektedir. Bu nedenle, Almanya düzenleyici kurumu BNetzA ile Deutsche Telekom, ilgili düzenleyici çerçevenin değiştirilmesi durumunda vektörleme (vectöring, yüksek hızlar elde etmek amacıyla birkaç bakır hattı birleştirme) konusunda yatırım yapmayı amaçlayan bir anlaşma üzerinde çalışmaktadır. Ancak, alternatif işletmeciler, MDF’lerin çevresinde vektörlemeye izin verilmesinin DT’ye imtiyaz sağlayacağı, kullanıcıların seçimini azaltacağı, şehirlerde FTTH/B yayılımını engelleyeceği, BNetzA’nın böyle bir anlaşma imzalamaya yetkisinin olmadığı gibi iddialarla yapılan planlamalara karşı çıkmaktadır.
- BNetzA, 27 Ekim 2015 tarihinde Bonn’da “Klasik Telekomünikasyon Şebeke İşletmecileri ve OTT Sağlayıcıların Rolü” Konulu bir konferans düzenlemiştir. Konferansta, OTT servis sağlayıcıları ile telekomünikasyon servis sağlayıcıların yükümlülükleri arasında bir denge oluşturulması ve şirketler için güvenilir ve tutarlı bir yasal çerçevenin önemi vurgulanmıştır.
- Fransa’da 6 Ağustos 2015 tarihinde çıkarılan bir Kanun ile düzenleyici kurum ARCEP’e, genel yetkilendirme rejimi altında bildirimde bulunmayan bir işletmeciyi elektronik haberleşme şebekesi ve/veya servis sağlayıcı olarak belirleme yetkisi verilmiştir.
- Fransa’da 16 Kasım 2015 tarihinde yapılacağı bildirilen 700 MHz bandındaki frekans ihalelerine Bouygues Telecom, Free Mobile, Orange ve SFR başvuruda bulunmuş olup, yapılan inceleme neticesinde başvuruların uygun olduğu değerlendirilmiştir.
- İngiltere Düzenleyici Kurumu Ofcom 2,3 GHz ile 3,4 GHz bandı arasındaki 190 Mhz spektrum bandının ihalesi için şartları belirlemiş ve bu kapsamda tahsis

edilecek bantlarda teknoloji nötr bir kullanım öngörölmüş olmakla birlikte, Ofcom ihaleyi kazananların LTE şebekesini kurmalarını beklemektedir.

- İngiltere hükümeti elektronik haberleşme sektörüne yönelik düzenleyici çerçevenin gözden geçirilmesi kapsamında, konuya ilişkin önceliklerini içeren resmi olmayan görüşlerini yayımlamıştır. Görüşler, altyapı yatırımı, Pazar analizlerinin süresi, düzenleyici kararlara itiraz yolu, yenilikçilik, spektrum, tüketici hakları, OTT'ler ve veri gizliliği temelinde oluşturulmuştur.
- İngiltere Rekabet Kurumu CMA'in, 28 Ekim 2015 tarihinde BT tarafından EE (Everything Everywhere)'in devralınmasına ilişkin yaptığı incelemede, devralmanın rekabeti azaltıcı bir etkisinin beklenmediği sonucuna varılarak geçici karar verilmiştir.
- İspanya'da Sanayi Bakanlığı, şebeke işletmecilerine (elektrik, gaz, su, ulaşım, telekom vb.), yüksek hızlı genişbant (30 Mbps üzeri) şebeke kurulumu için fiziksel altyapılarına erişim talep eden elektronik haberleşme işletmecilerinin makul taleplerini yerine getirme yükümlülüğü üzerinde çalışmaktadır.
- İspanya düzenleyici kurumu CNMC, Telefonica'nın bazı işletmecilere referans teklifte öngörölen farklı ve dezavantajlı hizmet sunumu nedeni ile Telefonica'ya 5 milyon avro idari para cezası kesmiştir.
- İrlanda düzenleyici kurumu ComReg tarafından Elektronik Haberleşme Pazarına yönelik 2015 İkinci Çeyrek Raporu yayımlanmıştır.
- İtalya düzenleyici kurumu AGCOM, devlet desteği sağlanmış fiber şebekelere toptan erişim koşullarının belirlenmesine yönelik olarak taslak rehber dokümanını kamuoyu görüşüne açmıştır.
- Avrupa Komisyonu, İtalyan düzenleme kurumu AGCOM'un sabit erişim şebekesi pazarlarında 2014 (geriye dönük) - 2017 dönemi için düzenleme içeren pazar analizi önerilerini uygun bulunduğunu duyurmuştur.

- İtalya Rekabet ve Tüketici Koruma Otoritesi (AGCM) 4 mobil şebeke işletmecisine (H3G, Telecom Italia, Vodafone and Wind) tüketiciler tarafından talep edilmemiş özel tarifeli hizmetlerin (oyun ve video gibi) faturalandırılmasını yasaklayan Ocak 2015'teki Karara aykırı uygulamaları nedeniyle toplam 1,7 milyon avro ceza kesmiştir.
- İskandinav telekom işletmecileri Telenor ve TeliaSonera Danimarka'daki birimlerini %50 ortaklıkla birleştirmek istemişlerdir. Ancak, AB Komisyonunun birleşmeye ilişkin çekincelerinden sonra, söz konusu şirketler birleşme işleminden vazgeçme kararı aldıklarını duyurmuşlardır.
- OECD tarafından "Sayısal Güvenlik Risk Yönetimi" konusunda Tavsiye Belgesi yayımlanmıştır. Tavsiye Belgesinde, kamu ve özel sektörde yöneticilerin sayısal güvenlik konusunda sorumluluk üstlenmeleri ve kapsamlı planlamalarına ve ekonomik ve sosyal karar alma süreçlerine dâhil etmeleri gerektiği belirtilmektedir.
- ITU tarafından, şehirlerde bilgi ve iletişim teknolojilerinin (ICT) çevresel etkilerini değerlendirebilmek için yeni bir standart onaylanmıştır. Yeni standardın (ITU-T L.1440), akıllı şehir projelerinin başarılarını ölçmeye de yardımcı olacağı belirtilmektedir.
- ICT sektöründe önde gelen şirketler, 5G araştırma ve geliştirmeleri ile standartlaşmanın desteklenmesinin önümüzdeki 5 yılda sektörün en önemli önceliği olacağını ifade etmektedirler.
- BEREC'in 24'üncü Genel Kurul Toplantısı 1-2 Ekim tarihlerinde Letonya'nın başkenti Riga'da yapılmıştır. Toplantıda BEREC'in 2016 yılı taslak iş planı, M2M iletişimi, OTT hizmetleri, engelli kullanıcıların elektronik haberleşme hizmetlerine eşit koşullarda erişim imkânı sağlanması gibi konular kamuoyu görüşüne açılmıştır.
- ICANN, Haziran 2015'te görevlendirildiği Ortadoğu ve Komşu Ülkeleri için DNS çalışmasının İlk Taslak Raporunu yayımlamıştır. Söz konusu çalışma

kapsamında, alan adı endüstrinin gelişimi ve ilgili pazarın büyümesine yönelik tavsiyelerde bulunulmuştur.

- ICANN 54. Toplantısı Dublin / İrlanda'da yapılmıştır ve Hükümet Danışma Komitesi'nce oluşturulan Tebliğ ile Komite tarafından güncel konularda ICANN Yönetim Kurulu'na verilen tavsiyeler hakkında bilgilendirmelere yer verilmiştir.
- ENISA tarafından, Avrupa siber güvenlik ayı etkinlikleri kapsamında, 2015 yılı için Ekim ayı boyunca 32 ülkenin katılım sağladığı 242 faaliyet gerçekleştirilmiştir.
- ENISA, akıllı ev ortamları için IOT (Internet of Things – Nesnelerin İnterneti) güvenliği konusundaki çalışmasını doğrulamak için 6 Ekim 2015 tarihinde Berlin'de bir çalıştay düzenlemiştir.
- ETSI, Avrupa iç pazarındaki elektronik işlemlerde elektronik kimlik ve güven hizmetlerine yönelik düzenlemesini (Regulation (EU) 910/2014) desteklemek için Avrupa Standartları serilerinin ilkinin yayımlanmıştır. EN 319 403 sayılı standart, güven hizmet sağlayıcılarının uygunluk değerlendirmelerinin yapılmasını sağlamaktadır.
- Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa'da Genişbant Kapsaması, Hız ve Fiyat Hakkında rapor yayımlanmıştır. Raporda 2014 yılsonu itibariyle, kıta Avrupa'sının geneli ve Komisyon üyesi ülkeler bazında bilgi ve değerlendirmeler yer almaktadır.
- Güvenlik konusunda Yarı Dönem değerlendirmesi, 2015 yılına kadar Avrupa Kamu kurumlarının vatandaş ve iş dünyası ile ilişkilerinde açık, esnek ve işbirlikçi olmalarını isteyen Malmö Deklarasyonuna uygun olarak Avrupa Komisyonu ve üye Ülkeler tarafından yapılmıştır. Avrupa Komisyonu ve üye ülkeler tarafından Siber güvenlik Konusunda Avrupa Stratejisi kapsamında 2011-2012 e-Devlet Eylem Planı Uygulaması Yarı Dönem Değerlendirmesi Malmö Deklarasyonuna uygun olarak yapılmıştır.

- “Article 29 Data Protection Working Party” Tarafından Bulut Hizmeti Sağlayıcıları İçin Hazırlanan Veri Korumaya İlişkin Kuralların Belirlemesi değerlendirmesi tamamlanmıştır. Belirlenen kurallar (Code of Conduct); şeffaflığın sağlanması ve bulut müşterilerinin veri güvenliği konusunun anlaşılabilirliğini kolaylaştırılması ile bulut hizmet sağlayıcıları tarafından nasıl yönlendirildiklerinin anlaşılmasını sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

1. ÖRNEK ÜLKELERDEKİ DÜZENLEYİCİ GELİŞMELER

ALMANYA

1. Düzenleyici Kurum ve Telekom'un Vektörleme Planı

Almanya'daki mevcut teknik kurallara göre, VDSL2 hizmeti (çok yüksek veri hızına sahip sayısal abone hattı 2, very high data rate digital subscriber line 2), ana dağıtım çatısına (MDF, main distribution frame) 550 metreden daha yakın saha dolaplarından sunulamamaktadır. Saha dolaplarının MDF'e 550 metreden daha yakın olduğu durumlarda VDSL2 hizmeti enterferansı engellemek amacıyla saha dolabından değil MDF'den sunulabilmektedir.

Ayrıca, BNetzA tarafından Ağustos 2013 ve Temmuz 2014 tarihlerinde alınan kararlara göre vektörleme sadece saha dolabından yapılabilmektedir.

VDSL2 teknolojisinin saha dolaplarından ve vektörlemenin MDF'lerden kullanılmaması gerektiği şeklindeki iki kuralın kombinasyonu, MDF'lerin civarında VDSL2 vektörlemenin yayılımını engellemektedir.

Bu nedenle, Alman düzenleyici kurumu BNetzA, ilgili düzenleyici çerçevenin değiştirilmesi durumunda vektörleme (vectoring, yüksek hızlar elde etmek amacıyla birkaç bakır hattı birleştirme) konusunda yatırım yapmayı taahhüt altına alacak şekilde Deutsche Telekom (DT) ile kamu hukuku kapsamında bir anlaşma imzalamayı amaçlamaktadır.

Ancak, Altyapı İşletmecileri Birliği'ne (BREKO) göre, 5,9 milyon hanenin % 70'ine zaten en az 40 Mbps hız ile hizmet sunulabilmekte olup MDF'lerin çevresinde vektörlemeye izin verilmesi, bu son derece karlı kentsel alanlarda DT'ye imtiyaz sağlayacak, kullanıcıların seçimini azaltacak ve şehirlerde FTTH/B (fiber to the home/Building, eve/binaya kadar fiber) yayılımını engelleyecektir.

25 Eylül 2015 tarihinde Alternatif Katma Değerli Hizmet Sunan İşletmeciler Birliği (VATM) ve Alman Fiber Şebeke Operatörleri Federasyonu (BUGLAS), BNetzA'nın düzenleyici bağımsızlığını zedeleyeceği gerekçesiyle DT ile bu tür bir sözleşme imzalama hakkı olmadığını ileri süren Freshfields Bruckhaus Deringer'e ait bir çalışmayı BNetzA'ya sunmuştur.¹

2. BNetzA tarafından Düzenlenen “Klasik Telekomünikasyon Şebeke İşletmecileri ve OTT Sağlayıcıların Rolü” Konulu Konferans

BNetzA, telekomünikasyon şebeke işletmecileri ile Google ve Facebook gibi OTT (over-the-top) servis sağlayıcıları arasında bir diyalog başlatmak amacıyla 27 Ekim 2015 tarihinde Bonn'da “Klasik Telekomünikasyon Şebeke İşletmecileri ve OTT Sağlayıcıların Rolü” Konulu uluslararası bir konferansa ev sahipliği yapmıştır.

BNetzA Başkanı Jochen Homann, sanayiciler, politikacılar, bilim adamları ve diğer Avrupa ülkelerinin düzenleyici kurum temsilcilerinden oluşan bir topluluğa hitaben yaptığı konuşmada; düzenleyici çerçevenin tasarımında OTT servis sağlayıcıları ile geleneksel telekomünikasyon servis sağlayıcıların yükümlülükleri arasında bir denge oluşturulması ve aynı zamanda her bir şirketin uzun vadeli yatırım kararları için istikrarlı bir temel sağlayacak güvenilir ve tutarlı bir yasal çerçeve hakkına sahip olması gerektiğini bildirmiştir.

OTT servisleri ile telekomünikasyon şirketleri tarafından sunulan servisler arasındaki çıkar çatışması, gelecekteki düzenleyici çerçeve nasıl organize edilmesi gerektiği sorusunu gündeme getirmektedir. Tartışmada, erişim ve fiyat düzenlemelerine yönelik geleneksel piyasa düzenlemeleri ile veri koruma, veri güvenliği, şeffaflık ve tüketicinin korunması gibi hususlar arasında net bir ayırım yapılması önemli görülmektedir.²

¹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye, <http://www.cullen-international.com/product/documents/B5TEEU20150011> adresinden ulaşılabilir.

² Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye, http://www.bundesnetzagentur.de/cln_1432/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2015/ adresinden ulaşılabilir.

1. Fransa'da OTT'lere Yönelik olarak ARCEP'in Yetkisinin Genişletilmesi

Fransa'da 6 Ağustos 2015 tarihinde çıkarılan bir Kanun ile düzenleyici kurum ARCEP'e, genel yetkilendirme rejimi altında bildirimde bulunmayan bir işletmeciyi elektronik haberleşme şebekesi ve/veya servis sağlayıcı olarak belirleme yetkisi verilmiştir (Örneğin 2007 yılından bu yana ARCEP'e sık sık yapılan taleplerine rağmen Skype faaliyetleri hakkında ARCEP'e bildirimde bulunmamıştır).³

2. Fransa'da 700 MHz Bandı

Fransa'da Bouygues Telecom, Free Mobile, Orange ve SFR; 700 MHz bandındaki frekans ihalelerine katılmak için ARCEP'e başvuruda bulunmuş olup, ARCEP, öncelikle işletmelerin uygun olup olmadıklarını, akabinde çağrı dokümanında listelenen yeterlilik kriterlerini yerine getirilip getirilmediğini doğrulamak için bu başvuruları incelemiştir.

İnceleme süreci sonunda dört adayın başvurularının da uygun olduğu ve yeterlilik kriterlerini yerine getirdikleri tespit edilerek, söz konusu işletmecilerin 700 MHz bandı frekans ihalelerine katılmaları uygun görülmüştür. İhalelerin, 16 Kasım 2015 tarihinde Pazartesi günü başlamasına karar verilmiştir.⁴

³ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.cullen-international.com/product/documents> adresinden ulaşılabilir.

⁴ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye [http://www.arcep.fr/index.php?id=8571&L=1&tx_gsactualite_pi1\[uid\]=1791&tx_gsactualite_pi1\[annee\]=&tx_gsactualite_pi1\[theme\]=&tx_gsactualite_pi1\[motscle\]=&tx_gsactualite_pi1\[backID\]=26&cHash=50c559b79c2f86e7897d9613961c299d](http://www.arcep.fr/index.php?id=8571&L=1&tx_gsactualite_pi1[uid]=1791&tx_gsactualite_pi1[annee]=&tx_gsactualite_pi1[theme]=&tx_gsactualite_pi1[motscle]=&tx_gsactualite_pi1[backID]=26&cHash=50c559b79c2f86e7897d9613961c299d) adresinden ulaşılabilir.

İNGİLTERE

1. Ofcom'un 2,3 GHz - 3,4 GHz bandı arasındaki 190 Mhz Spektrum Bandı İhalesi

İngiltere düzenleyici kurumu Ofcom, 2,3 GHz ile 3,4 GHz bandı arasındaki 190 Mhz spektrum bandının ihale şartlarını belirlemiştir. Yetkilendirme şartları teknoloji ve hizmet nötr olarak belirlenmiş olmakla birlikte, Ofcom mobil genişbant hizmetleri için ihaleyi kazananların LTE şebekesini kurmalarını beklemektedir.

2,3 GHz bandında AB uyum konusunun, Dünya Radyokomünikasyon Konferansı 2015 (WRC-15)'ten sonra gündeme alınması planlanmış olmakla birlikte, İngiltere'nin de dahil olduğu bazı üye ülkeler söz konusu bandı mobil genişbant hizmetlerinin kullanımı için ayırmayı planladıklarını bildirmişlerdir.

Ofcom'un yapacağı ihalenin çok turlu iki aşamalı olması ve 2016 yılının ilk çeyreğinde yapılması planlanmaktadır. İhalede 2,3 GHz'te 10 MHz'lik bantlar için 10 milyon sterlin (13,94 milyon avro), 3,4 GHz'te 5 MHz'lik bantlar için 1 milyon sterlin (1,39 milyon avro) başlangıç fiyatı olarak belirlenmiştir.⁵

2. Düzenleyici Çerçevenin Gözden Geçirilmesine Yönelik İngiltere'nin (Resmi Olmayan) Görüşü

Elektronik haberleşme sektörüne yönelik düzenleyici çerçevenin gözden geçirilmesi kapsamında İngiltere hükümeti, konuya ilişkin önceliklerini içeren resmi olmayan görüşlerini yayımlamıştır. Çok farklı konularda görüşler içeren mezkûr dokümanda yer alan hususlardan önem arz edenlere aşağıda yer verilmektedir.⁶

Öncelikli Alan	İngiltere'nin Görüşü
Altyapı yatırımı	<ul style="list-style-type: none">- Yatırımlar ve yenilikçilik için rekabetin teşvik edilmesi- Eski şebekelere yönelik düzenlemelerin mümkün olduğu ölçüde kaldırılması veya azaltılması

⁵ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye, <http://www.cullen-international.com/product/documents/sections/?section=60e948eb-f4e2-4ce8-8124-a52a22551857&orderBy=country&uniqueNumber=B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilir.

⁶ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye, <http://www.cullen-international.com/product/documents/sections/?section=7923fd7e-758a-4dd7-88ca-3d8bb5b14fb4&orderBy=country&uniqueNumber=B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilir.

	- Altyapı yatırımlarına yönelik işlemlerde düzenleyici belirliliğin sağlanması
Pazarların gözden geçirilme sıklığı	Düzenleyici belirliliğin sağlanabilmesini teminen beş yıllık gözden geçirme anlayışına geçilmesi
Düzenlemelere itiraz yolu	Gelecekte yapılacak başvuruların kapsamının sınırlandırılması, gecikmelerin azaltılması ve belirliliğin sağlanabilmesini teminen düzenleyici kararlara karşı yapılan başvuru esaslarının gözden geçirilmesi
Yenilikçilik	Gelecekteki çerçeve düzenlemenin yeni teknolojileri dikkate alacak şekilde hazırlanmasının sağlanması
Spektrum	Spektrumun tahsisinde yasal yükümlülükler getiren bir yaklaşımdan kaçınılması Üye devletlerin uluslararası spektruma ilişkin tartışmalarda yetkinliklerini korumaları Bağlayıcı olmayan karşılıklı anlaşmalarla Komisyon ile üye ülkeler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi
Tüketici hakları	Tüketici deneyimi çerçevesinde bütüncül bir kalite anlayışına, genişbant hızından daha fazla önem verilmesi AB mevzuat hükümlerinden öte şebeke performans bilgisinde şeffaflığa önem verilmesi Genişbant için evrensel hizmet yükümlülüklerinin geliştirilmesi
Tüketicinin korunması	Paket hizmetler kapsamında tüketicinin korunması ve ilgili kuralların değiştirilmesinde Düzenleyici Kurumlara esneklik sağlanması
OTT	Düzenlemeleri OTT hizmetlerine yönelik olarak genişletmek yerine mevcut iletişim hizmetlerindeki düzenlemelerin kaldırılmasının düşünülmesi Her yeni düzenlemenin, müdahaleyi gerektirecek belli bir ekonomik nedene dayalı olması halinde gündeme alınması
Veri gizliliği	Mevcut düzenlemenin, daha basit ve ilgili konulara odaklı yapıda olacak şekilde gözden geçirilerek yeniden yapılması

3. İngiltere’de Birleşme ve Devralmalar

İngiltere Rekabet Kurumu CMA, 28 Ekim 2015 tarihinde BT tarafından devralınması teklif edilen EE (Everything Everywhere)’ye ilişkin geçici kararını vermiştir. İlgili taraflardan beklenenlerin sunulmasından sonra verilecek olan nihai karar, Ocak 2016 tarihinden önce beklenmemekle birlikte Kurum tarafından yapılan analiz, bahse konu devralmanın rekabeti azaltıcı bir etkisinin beklenmediği sonucuna varıldığını göstermektedir.

30 Ekim 2015 tarihinde ise Avrupa Komisyonu H3G’nin Telefonica O2’yi devralması teklifini detaylı olarak incelemeye almıştır. BT’nin EE’yi devralmasından farklı olarak

burada iki mobil Şebeke Őetmecisinin birleşmesi ve ũlkede dŔrt olan Őetmeci sayısının ũç Őetmeciye inmesi sŔz konusudur.⁷

İSPANYA

1. Yũksek Hızlı Elektronik Şebekelerin Kurulumu İçin Fiziksel Altyapıya Erişim

Sanayi Bakanlığı, yũksek hızlı elektronik haberleşme Őebekelerinin kurulum maliyetinin dũŐũrũlmesine ilişkin hũkũmler içeren 2014/61/EU sayılı Direktifin iç hukuka aktarılmasını teminen bir dũzenleme ũzerinde çalışmaktadır. SŔz konusu dũzenlemenin 1 Temmuz 2016 tarihinde yũrũrlũĐe girmesi planlanmaktadır.

Taslak dũzenleme, Şebeke Őetmecilerine (elektrik, gaz, su, ulaşım, telekom vb.), yũksek hızlı genişbant (30 Mbps ũzeri) Şebeke kurulumu için fiziksel altyapılarına erişim talep eden elektronik haberleşme Őetmecilerinin makul taleplerini yerine getirme yũkũmlũlũĐũ getirmektedir. Bu dũzenleme, erişim usul ve esaslarını, izinleri, ve kazı çalıŐmalarının koordinasyonunu içermektedir. Olabilecek anlaŐmazlıklarda ise Ŕzũm merci olarak dũzenleyici kurum CNMC Őaret edilmektedir.⁸

2. Referans Teklifi İhlalden Telefonica'ya Verilen İdari Ceza

İspanya dũzenleyici kurumu CNMC, Ekim 2010 ile Şubat 2015 dŔnemi arasında Telefonica'nın Ethernet tabanlı kiralık devrelerin sonlandırma kısmını bazı Őetmecilere (BT, Vodafone ve Jazztel) referans teklifte ŔngŔrũlenden farklı ve dezavantajlı Şekilde sunması, dolayısı ile referans teklif hũkũmlerini ihlal etmesi nedeniyle Telefonica'ya 5 milyon avro idari para cezası kesmiştir.⁹

⁷ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye, <http://www.cullen-international.com/product/documents/sections/?section=28802186-e3a4-418f-969b-4c10bc9a2612&orderBy=country&uniqueNumber=B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilmektedir.

⁸ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.cullen-international.com/product/documents/sections/?section=7e3dd842-1edc-47c1-bd17-bc76fdc35c9e&orderBy=country&uniqueNumber=B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilmektedir

⁹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.cullen-international.com/product/documents/sections/?section=a72a9882-d441-4fa7-93d5-ff737da7f735&orderBy=country&uniqueNumber=B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilmektedir

1. 2015 İkinci Çeyrek Raporu

İrlanda düzenleyici kurumu ComReg tarafından Elektronik Haberleşme Pazarına yönelik 2015 İkinci Çeyrek Raporu yayımlanmıştır. Söz konusu raporda; sabit genişbant aboneliğinin 2014 yılının aynı çeyreğine göre % 4,9 arttığı belirtilmektedir. Hane halkının sabit ve mobil genişbant penetrasyon oranının %80 düzeyinde olduğu belirtilen raporda, sabit genişbant abonelerinin daha hızlı internet erişimi sağlayan hizmetlere yöneldikleri ve abonelerin %51,3'ünün 30 Mbps ve daha yüksek hızda internet erişimine sahip oldukları ifade edilmektedir.

Raporda, mobil abonelerin %17'sinin aktif olarak 4G şebekesini kullandıkları bilgisine yer verilmektedir. Abonelerin ortalama konuşma dakikaları artarken (%4,9) veri kullanımları çok yüksek oranda (%94,2) artış göstermektedir. SMS gönderimleri ise bir önceki yıla oranla yaklaşık %10 oranında azalmıştır. Sektördeki perakende gelir seviyesinde ise %0,6'lık bir artış görülmüştür.¹⁰

1. Devlet Destekli Şebekelere Erişim Koşulları

İtalya düzenleyici kurumu AGCOM, devlet desteği sağlanmış fiber şebekelere toptan erişim koşullarının belirlenmesine yönelik olarak taslak rehber dokümanını kamuoyu görüşüne açmıştır.

AGCOM tarafından hazırlanan rehber dokümanda;

¹⁰

Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye adresinden http://www.comreg.ie/about_us/comreg_issues_market_report_for_q2_2015.43.1165.whatsnew.html ulaşılabilir.

bilgiye adresinden

- Sadece pasif Şebeke unsurlarını (kanal, direk, aydınlatılmamıŐ fiberi vs.) kapsayan projelerde, Őubvansiyonların sadece-toptancı iŐletmecilerle sınırlı olabileceği,
- Aktif Şebeke ekipmanlarını da kapsayan diğer projelerde, devlet yardımından yararlanan dikey bŐtŐnleŐik işletmecilerin hem aktif (SAYE ve Ethernet veri akıŐ), hem de pasif altyapıya erişimi maliyet esaslı Őcretler karŐılıđında sunması gerektiği,
- Pasif ve aktif altyapıya erişim ŐrŐnlerinin, asgari olarak yerleşik iŐletmecinin EPG yŐkŐmlŐlŐkleri altında sunduğuna benzer ŐrŐnleri (eŐdeđer hizmet seviyesi taahhŐtleri ile) kapsaması

Őnerilmektedir¹¹.

2. Pazar Analizleri: Erişim Şebekesi

Avrupa Komisyonu, AGCOM'un sabit erişim Şebekesi pazarlarında 2014 (geriye dŐnŐk) -2017 dönemi iÇin dŐzenleme iÇeren pazar analizi Önerilerini uygun bulunduğunu duyurmuştur.

Komisyon, Sanal AyrıŐtırılmıŐ Yerel Ağa Erişim (SAYE) hizmetinin toptan yerel erişim pazarı (Pazar 3a/2014) yerine toptan merkezi erişim pazarına (Pazar 3b/2014) dahil edilmesi yŐnŐnde değerlendirmesine yer vermiştir.

AGCOM, Komisyon'un değerlendirmelerini de gŐz ŐnŐnde bulundurarak,

- Perakende telefon (PSTN) erişim pazarının (Pazar 1/2007), ŐncŐl dŐzenleme iÇin ŐçlŐ kriter testini karŐılamaması nedeniyle dŐzenleme dıŐına ıkarılması,
- Toptan erişim pazarlarında (pazar 3a/2014 ve 3b/2014) –baŐta planlanan-farklı rekabet seviyeleri iÇin yŐkŐmlŐlŐklerde coğrafi farklılaŐtırma yerine yerleşik iŐletmecinin ulusal seviyede mevcut yŐkŐmlŐlŐklerinin sŐrdŐrŐlmesi,

¹¹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.cullen-international.com/product/documents/B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilmektedir.

- YAPA ve alt yerel ağı erişim hizmetleri için hat aktivasyonu ve arıza onarım hizmetlerinin ayrılarak sunulması

hususlarını da içeren tedbirleri uygulamaya koyabilecektir.¹²

3. Mobil İşletmecilere Yönelik Cezalar

Rekabet ve Tüketici Koruma Otoritesi (AGCM) 4 mobil şebeke işletmecisine (H3G, Telecom Italia, Vodafone and Wind) tüketiciler tarafından talep edilmemiş özel tarifeli hizmetlerin (oyun ve video gibi) faturalandırılmasını yasaklayan Ocak 2015'teki Karara aykırı uygulamaları nedeniyle toplam 1,7 milyon avro ceza kesmiştir. Ocak ayında ise tüketicilere yanıltıcı veya yanlış bilgi verilmesine ilişkin uygulamaları nedeniyle H3G ve Telecom Italia'ya yüksek cezalar kesilmiştir.¹³

1. TeliaSonera ile Telenor Birleşmesinde Sürpriz Gelişme

İskandinav telekom işletmecileri Telenor ve Danimarka'da Telia ismi ile faaliyet gösteren Teliasonera Danimarka'daki faaliyetlerini %50 ortaklıkla birleştirmek istediklerini duyurmuşlardır. AB komisyonu, bu birleşmenin Danimarka pazarında rekabeti azaltacağı ve tüketiciler için daha yüksek ücretlere sebep olacağı endişesi ile birleşme işlemine yönelik bir inceleme başlatmıştır. Komisyon ayrıca, Hi3G ve yerleşik işletmeci TDC'yi birleşen işletmeciye karşı daha fazla rekabet etmeleri konusunda uyararak birleşmeye yönelik çekincelerini belirtmiştir.

¹² Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.cullen-international.com/product/documents/FLTEEU20150091> adresinden ulaşılabilmektedir.

¹³ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.cullen-international.com/product/documents/B5TEEU20150012> adresinden ulaşılabilmektedir.

Ancak, TeliaSonera ve Telenor; Danimarka'da faaliyet gösteren birimlerinin birleşmesi için AB Komisyonunun rıza göstermesinin artık mümkün olmadığını belirterek, birleşmeden vazgeçme kararı aldıklarını duyurmuşlardır.¹⁴

2. ULUSLARARASI KURULUŞLAR/BİRLİKLER

OECD

1. Sayısal Güvenlik Risk Yönetimi Tavsiye Belgesi

OECD tarafından “Sayısal Güvenlik Risk Yönetimi” konusunda Tavsiye Belgesi¹⁵ yayımlanmıştır. Tavsiye Belgesinde, yöneticilerin sayısal güvenlik riskinin makul seviyeye indirilmesi için gereken kültürel ve örgütsel değişimleri yönetebilecek en uygun konumda bulunduğu bahisle kamu ve özel sektörde yöneticilerin sayısal güvenlik konusunda sorumluluk üstlenmeleri ve –konuya sadece bir teknoloji mevzusu olarak yaklaşımdan ziyade- kapsamlı planlamalarına ve ekonomik ve sosyal karar alma süreçlerine dâhil etmeleri gerektiği belirtilmektedir. Sayısal güvenlik risk yönetimini gerçekleştirmek için 8 ilke ortaya konulmakta olup, farklı tarafların sorumluluğu, paydaşlar arasında işbirliği ve inovasyonun rolü söz konusu ilkelere bazılarınıdır. Tavsiye Belgesinde, sayısal güvenlik sorunlarını önlemek, saptamak, bunlara karşılık vermek ve bunlardan kurtulmak için ülkelerin ulusal planlarını hayata geçirmeleri gerektiği vurgulanmaktadır.¹⁶

¹⁴ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.telegeography.com/products/commsupdate> adresinden ulaşılabilir.

¹⁵ Söz konusu belgeye <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/digital-security-risk-management.pdf> adresinden ulaşılabilir.

¹⁶ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.oecd.org/newsroom/ceos-and-governments-should-treat-digital-security-as-an-economic-risk.htm> adresinden ulaşılabilir.

1. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Çevresel Etkilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Yeni ITU Standardı

ITU'ya üye ülkeler, şehirlerde bilgi ve iletişim teknolojilerinin (ICT) çevresel etkilerini değerlendirebilmek için yeni bir standarda onay vermişlerdir. Uluslararası platformda kabul edilen yöntem, bilgi ve iletişim teknolojilerinin enerji tüketimine ve sera gazı emisyonuna etkilerini ölçmek için standart bir araç niteliği taşımaktadır. Ayrıca söz konusu yöntem, şehirlerin ICT destekli enerji tasarrufu sağlama konusundaki başarılarını da ölçmeye yardımcı olacaktır.

Yeni standart (ITU-T L.1440), 12-23 Ekim 2015 tarihleri arasında Cenevre'de gerçekleştirilen çalışmalar sonrasında onaylanmıştır. Söz konusu standardın, akıllı şehir projelerinin başarılarını ölçmeye de yardımcı olacağı belirtilmektedir.

Avrupa Komisyonu da adı geçen standardı, başlangıcından itibaren desteklemeye ve katkı sağlamaya devam etmektedir. ITU-T ve ETSI arasındaki işbirliği sayesinde standart, güçlü bir şekilde gelişme göstermektedir.

ITU, akıllı şehirlere yönelik anahtar performans göstergelerini değerlendirmek için iki yıl sürecek bir pilot proje başlatmıştır. Bu kapsamda, Dubai ve Singapur pilot projeye dâhil edilecek ilk şehirler olarak belirlenmiştir.¹⁷

2. 5G'de Ar-Ge ve Standartlaştırma

ICT sektöründe önde gelen şirketler, 5G araştırma ve geliştirmeleri ile standartlaşmanın desteklenmesinin önümüzdeki 5 yılda sektörün en önemli önceliği olacağını ifade etmektedirler. Ayrıca söz konusu şirketlerin birincil teknoloji görevlileri, sabit ve mobil şebekelerin birlikte (hibrid) olduğu bir ortamda hizmetlerin birlikte çalışabilirliklerinin, güvenilir bilgi altyapısının ve açık kaynak (open-source) çözümlerin, 5G çağı yaklaşırken stratejik önem taşıdığını belirtmektedirler.

¹⁷ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://newslog.itu.int/archives/1129> adresinden ulaşılabilmektedir.

ICT sektöründen 14 şirket ve ITU-T, ITU Telecom World 2015 kapsamında 12-15 Ekim 2015 tarihleri arasında Budapeşte’de bir araya gelmiş ve bir bildiri yayımlamışlardır. Bildiride ICT sektöründeki standartlaşmaya yönelik yeni trendler ortaya konmuştur. ICT’nin değişen dünyada sürdürülebilir ve esnek gelişme açısından merkezi bir rolü olduğu belirtilmektedir. Akıllı şehirlerin, nesnelerin interneti (IoT) uygulamalarının ve 5G sistemlerinin, Eylül ayında dünya liderlerinin Birleşmiş Milletler’de kabul ettikleri 17 Sürdürülebilir Gelişme Amacının gerçekleştirilmesine yardımcı olacak anahtar teknolojik gelişmeler oldukları ifade edilmektedir.

2012’de ITU, 2020 ve sonrası için Uluslararası Mobil Telekomünikasyon adlı bir program (International Mobile Telecommunications (IMT) for 2020 and beyond) oluşturmuştur. Bu programda, 5G araştırmaları için dünya çapında araştırma ve geliştirmenin çerçevesi tespit edilmiştir. 5G sistemleri, 2020 ve sonrası için telekomünikasyonun geleceğe yönelik temeli olarak değerlendirilmektedir. 5G şebekelerinde sanallaştırma (virtualization), değişen hizmet gereksinimlerine uyum için şebekelere esneklik sağlaması açısından anahtar bir rol üstlenecektir.

Ayrıca sabit ve mobil şebekelerin birlikte buldukları (hibrid) ortamda hizmetlerin birlikte çalışabilirlikleri, yüksek kalitedeki çok çeşitli hizmetlerin sunumu için hayati önem taşımaktadır.

Üzerinde önemle durulan bir diğer husus ise telekomünikasyon sistemlerine güvenin güçlendirilmesinin, kullanıcıların bilgi toplumu ile etkileşimlerini artırmalarını sağlayacağıdır.¹⁸

BEREC

BEREC

1. BEREC 2016 Yılı Taslak İş Planını Kamuoyu Görüşüne Açtı¹⁹

BEREC’in 24’üncü Genel Kurul Toplantısı 1-2 Ekim tarihlerinde Letonya’nın başkenti Riga’da yapılmıştır. Toplantıda BEREC’in 2016 yılı taslak iş planının kamuoyu

¹⁸ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://newslog.itu.int/archives/1108> adresinden ulaşılabilir.

¹⁹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye http://bereg.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/bereg/press_releases/5445-press-release-bereg-publishes-its-draft-work-programme-for-2016-for-public-consultation adresinden ulaşılabilir.

görüşüne açılmasına karar verilmiştir. Taslak iş planına dair kamuoyu görüşü alınması süreci 30 Ekim'de sona erecektir.

BEREC Genel Kurul toplantısı sonrasında üç farklı dokümanı daha kamuoyu görüşüne sunmuştur. İlk doküman, M2M iletişimi (Machine to Machine-Cihazlar arası iletişim) tanımlayan ve M2M hizmetler ve özelliklerinin tanımlandığı IoT (Internet of Things-Nesnelerin İnterneti) hakkında olup, 6 Kasım'a kadar kamuoyu görüşü alınmasına karar verilmiştir. Kamuoyu görüşüne sunulan ve son tarihi 30 Ekim olarak belirtilen ikinci doküman ise, OTT hizmetlerle ilgili BEREC raporu olup, bu raporda da çevrimiçi hizmetler ve piyasa oyuncuları hakkında düzenleyici çerçeve belirlenmektedir. 2016 yılında BEREC'in bu alanda daha fazla çalışmalar yapması planlanmaktadır.

Son tarihi ise engelli kullanıcıların elektronik haberleşme hizmetlerine eşit koşullarda erişim imkânı sağlanmasına ilişkin BEREC dokümanıdır. Bu dokümana da 30 Ekim'e kadar görüşler iletebilecektir.

2. BEREC 3'üncü Paydaşlar Forumu Düzenlendi²⁰

15 Ekim 2015 tarihinde Brüksel'de BEREC 3'üncü Paydaşlar Forumu organize edilmiştir. 180 katılımcı ile yapılan Forum'un açılış konuşmasında BEREC Başkanı Fátima Barros, yeni dijital ekosistemin getirdiği değişiklikleri ve zorlukları ifade etmiş ve Sayısal Tek Pazar için düzenleyici çerçevenin oluşturulması sürecinde BEREC'in sağladığı girdilerin önemine vurgu yapmıştır.

3. Telekom Politikasında Gelecek Dönem Zorlukları²¹

13 Ekimde 2015'te Brüksel'de gerçekleştirilen Financial Times-ETNO Zirvesi'ne katılan 2016 yılında BEREC Başkanlık görevini üstlenecek Dr. Wilhelm Eschweiler, toplantı kapanış konuşmasında elektronik haberleşme sektöründe mevcut politikalar

²⁰ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye http://bereg.europa.eu/eng/news_and_publications/whats_new/3396-europe-needs-a-competitive-telecom-sector-which-invests-for-quality-services-emphasizes-the-eu-commissioner-at-the-berec-stakeholder-forum adresinden ulaşılabilir.

²¹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye http://bereg.europa.eu/eng/news_and_publications/whats_new/3377-the-incoming-berec-chair-w-eschweiler-highlights-the-upcoming-challenges-for-the-telecoms-policy adresinden ulaşılabilir.

için gelecek dönemde karşı karşıya kalınabilecek olası sorunlar ve düzenleyici çerçevenin revizesi sürecinde BEREC'in rolü hakkında değerlendirmeler sunmuştur. Toplantıya Ulusal Düzenleyici Kurumlar, sabit ve mobil şebeke işletmecileri, yatırım bankaları, içerik sağlayıcılar, cep telefonu üreticileri, telekom ve medya şirketlerinin yanı sıra Avrupa Komisyonu temsilcileri, Avrupa Parlamentosu üyeleri ve danışmanları ve ETNO üyelerinin üst yönetimi katılmıştır.

ICANN

İnternet Tahsisli Adlar ve Sayılar Kurumu (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers - ICANN); IP adreslerinden ve alan adı sistemi (Domain Name System - DNS) kök sunucularının işletilmesinden sorumlu; internetin istikrarlı, güvenli ve birlikte çalışabilir bir biçimde sürdürülmesi için çalışan, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. ICANN'in üyeleri tüm dünyaya dağılmış teknik, ticari, kamu, akademik kökenli taraflar ve kullanıcılar olmak üzere çeşitli ilgi alanlarına sahip gerçek ve tüzel kişilerden oluşmaktadır. 1998 yılında ABD Hükümeti ile imzaladığı sözleşme kapsamında ICANN'in başlıca görevleri arasında;

- İnternete dünya çapında bağlanılabilirliğin korunması için gerekli olan teknik parametrelerin belirlenmesi ve koordinasyonu,
- IP adres uzayının düzenlenmesi ve idaresi,
- DNS'in işletiminin sürdürülmesi ve DNS'e hangi durumlarda birinci derece alan adlarının ekleneceği konusunda politikalar geliştirilmesi

bulunmaktadır.

1. Ortadoğu ve Komşu Ülkeleri (Middle East and Adjoining Countries – MEAC Region) için DNS çalışmasının İlk Taslak Raporu

ICANN, Haziran 2015'te görevlendirildiği Ortadoğu ve Komşu Ülkeleri için DNS çalışmasının İlk Taslak Raporunu²² yayımlamıştır. Ülkemiz ile birlikte 22 Arap ülkesi,

²² Söz konusu Rapora <https://www.icann.org/en/system/files/files/eurid-middle-east-dns-study-initial-13oct15-en.pdf> internet sayfasından ulaşılabilir.

İran, Afganistan ve Pakistan'ı içerecek şekilde tanımlanan MEAC bölgesindeki alan adı endüstrisini analiz eden söz konusu çalışma kapsamında, alan adı endüstrinin gelişimi ve ilgili pazarın büyümesine yönelik tavsiyelerde bulunmaktadır. Çalışma kapsamında; bölgedeki internet gelişimi, internet kullanım örnekleri, kullanıcı tercihleri ile birlikte bölgedeki hosting endüstrisi ve yerel dil içeriğinin önemi incelenmiştir²³.

2. ICANN Hükümet Danışma Komitesi Dublin Tebliği

Dublin / İrlanda'da gerçekleştirilen 54'üncü ICANN toplantısında bir araya gelen ICANN Hükümet Danışma Komitesi'nce oluşturulan Tebliğ, 21 Ekim 2015 tarihinde yayımlanmıştır. Söz konusu Tebliğ kapsamında; Komite tarafından güncel konularda ICANN Yönetim Kurulu'na verilen tavsiyeler hakkında bilgilendirmelere yer verilmiştir²⁴.

ENISA

ENISA; Avrupa Birliği'nin, Avrupa Birliğine üye devletlerin ve özel sektörün şebeke ve bilgi güvenliği problemlerini önleme, adresleme ve bu problemlere cevap verme kabiliyetlerini geliştirmek için kurulan bir uzmanlık kuruluşudur. ENISA; üye ülkelere siber güvenlik konusunda tavsiyelerde bulunmakta, veri analizi yapmakta, farkındalığı arttırmakta ve kamu ile özel sektör arasında işbirliğini destekleyici faaliyetlerde bulunmaktadır.

1. Avrupa Siber Güvenlik Ayı

Son 3 yıldır sürdürülen Avrupa siber güvenlik ayı etkinlikleri kapsamında, 2015 yılı için Ekim ayı boyunca 32 ülkenin katılım sağladığı 242 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Brüksel'de başlatılan söz konusu etkinlikler için haftalık olarak farklı temalar seçilmiştir. İlk haftanın teması; "Çalışanlar için siber güvenlik eğitimi", ikinci haftanın teması; "İşte siber güvenlik kültürü oluşturmak", üçüncü haftanın teması; "Herkes için

²³ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://www.icann.org/news/announcement-2015-10-14-en> internet sayfasından ulaşılabilir.

²⁴ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://www.icann.org/news/announcement-2015-10-22-en> internet sayfasından ulaşılabilir.

kod haftası”, dördüncü haftanın teması; “Herkes için bulut çözümleneleri”, beşinci haftanın teması ise “ Herkes için sayısal tek pazar” olarak belirlenmiştir²⁵.

2. Akıllı Ev Ortamları İçin Nesnelerin İnterneti Güvenliği Üzerine Atölye Çalışması

ENISA, akıllı ev ortamları için IoT (Internet of Things – Nesnelerin İnterneti) güvenliği konusundaki çalışmasını doğrulamak için 6 Ekim 2015 tarihinde Berlin’de bir çalıştay düzenlemiştir. Atölyede; ürün üreticileri, çözüm satıcıları, geliştiriciler, akademisyenler, araştırmacılar ve politika yapıcılar da dâhil olmak üzere farklı alanlardan yirminin üzerinde katılımcı bir araya gelmiştir. ENISA akıllı ev ortamlarında IoT’lerin güvenliğini sağlayacak projesini ve iyi güvenlik uygulamalarını sunarken katılımcılar da bu alandaki kendi ilgili çalışmalarını aktarmıştır. Atölye kapsamında varılan ortak sonuçlar;

- IoT güvenliğinin; cihazların ve hizmetlerin tüm yaşam döngüsü boyunca gerekli olduğu,
- IoT güvenliği tanımının uyumlaştırılması için tüm paydaşların işbirliğine gereksinim duyulduğu ve
- Konuya ilişkin bilinç seviyesinin yükseltilmesinin hem karar vericiler hem de son kullanıcılar için önemli olduğu

şeklindedir²⁶.

ETSI

Dünya çapında 62 ülkeden yaklaşık 700 üyeye sahip olan ETSI, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında tüm dünyaca uygulanabilir standartlar üretmektedir. Avrupa Birliği tarafından resmi olarak Avrupa Standart Kuruluşu kabul edilmektedir.

²⁵ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://cybersecuritymonth.eu/> internet sayfasından ulaşılabilir.

²⁶ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://www.enisa.europa.eu/media/news-items/enisa-workshop-on-iot-security-for-smart-home-environments> internet sayfasından ulaşılabilir.

1. Sayısal İmzalar İçin Güven Zinciri

ETSI, Avrupa iç pazarındaki elektronik işlemlerde elektronik kimlik ve güven hizmetlerine yönelik düzenlemesini (Regulation (EU) 910/2014) desteklemek için Avrupa Standartları serilerinin ilkinin yayımlamıştır. ETSI Elektronik İmza ve Altyapılar Teknik Komitesi (TC ESI; ETSI's Technical Committee for Electronic Signatures and Infrastructures) tarafından geliştirilen EN 319 403 sayılı standart, güven hizmet sağlayıcılarının uygunluk değerlendirmelerinin yapılmasını sağlamaktadır. EN 319 403 standardı, uygunluk değerlendirmesi ve güven hizmet sağlayıcılarının denetimine yönelik gereklilikleri tanımlama anlamında kendi türünde ilk olup sayısal imza güven zincirini güçlendireceği değerlendirilmektedir²⁷.

²⁷ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.etsi.org/news-events/news/1010-2015-10-press-etsi-enables-chain-of-trust-for-digital-signatures> internet sayfasından ulaşılabilmektedir.

GENİŞBANT

1. Avrupa Komisyonu; Avrupa'da Genişbant Kapsaması, Hız ve Fiyat Hakkında Çalışma Raporunu Yayımladı

Avrupa Komisyonu tarafından genişbant hizmetiyle ilgili üç rapor yayımlanmıştır. İlk rapor, Sayısal Gündem hedeflerine (*farklı kablolu ve kablosuz genişbant teknolojileri ile ancak özelde Yeni Nesil Erişim Şebekeleri (NGA-Next Generation Access Network) ile 2013 yılında tüm hanelerin temel internet hizmetlerine ulaşabilmesi, 2020 yılında ise tüm hanelere asgari 30 Mbit/sn hızında yüksek hızlı genişbant hizmeti sunulabilir olması*) ulaşma noktasında mevcut durumun takibi amacını taşımaktadır. Raporda 2014 yıl sonu itibariyle, kıta Avrupa'sının geneli ve Komisyon üyesi ülkeler bazında bilgi ve değerlendirmeler içermektedir.

Raporda AB genelinde 216 milyon hanenin %94'ünün en az bir sabit veya mobil genişbant teknolojisi ile kapsama alanına dahil edildiği, yüksek hızlı genişbant hizmetlerinde ise mobil şebeke (4G LTE) kapsamının 2013 yılından 2014 yılına geçerken %59,1'den %79,4'e çıktığı, 30 Mbit/sn ve üstü hızda erişime izin veren yeni nesil sabit şebekelerin kapsamının ise %61,9'dan %68,1'e çıktığı ifade edilmektedir²⁸.

İkinci raporda ise genişbant hizmetleri sunumunda hizmet kalitesine ilişkin değerlendirmeler sunulmaktadır. Hizmet kalitesi olgusu çerçevesinde abonelere, reklam edilen hızın asgari %75'i seviyesinde indirme kapasitesi sağlanması gerekliliğinin ölçüldüğü bu raporda da genişbant teknolojilerindeki ve şebekedeki iyileşmelerden kaynaklı olarak abonelerin aldıkları ortalama hız 2013 yılı sonu ile 2014 yılı sonu itibariyle 30 Mbit/sn'den 38 Mbit/sn'ye kadar çıkmış olmasına rağmen, reklam edilen hız ile abonelerin fiili sahip oldukları kapasite arasındaki

²⁸ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/study-broadband-coverage-europe-2014> adresinden ulaşılabilir.

oranda herhangi bir değişim olmadığı gözlenmiştir (Kablo internette bu oran %86,5 fiber internette %83, DSL'de ise %63,3 seviyesindedir)²⁹.

Yayımlanan üçüncü raporda ise sekiz farklı hızda tekil veya paket olarak sunulan farklı genişbant hizmetleri için değerlendirmeler sunulmaktadır. 2015 yılı Şubat ayı sonu itibariyle geçerli olan fiyatlar üzerinden bir değerlendirmenin sunulduğu raporun önemli sonuçları arasında;

- 2013-2014 yılları arasında tarifelerde önemli nitelikte bir değişim gözlenmemiş olmasına rağmen, 2012 ilâ 2015 yılları arasında 30 Mbit/sn altı hızlarda %12, 30 Mbit/sn-100 Mbit/sn arası hızlarda ise %20 seviyesinde azalma gözleendiği,
- AB genelinde eş seviyede bir fiyatlandırma yapısının olmadığı, aynı hizmetin farklı ülkelerde/bölgelerde 3 katı fiyatlarla sunulabildiği,
- 12 Mbit/sn ve üstü hıza sahip genişbant hizmetlerinin AB ülkelerinde ABD'ye kıyasla daha ucuz olduğu, 30 Mbit/sn ve üstü hızlarda ise Kore ve Japonya'nın AB ortalama ücretine göre daha düşük seviyede bulunduğu

yer almaktadır³⁰.

GÜVEN VE GÜVENLİK

AB Sayısal Gündeminde AB toplumu için *internete güven* ve *internet güvenliği* konuları hayati önem taşımakta; bu kapsamda siber güvenlik için 14 eylem önerilmektedir. Bu eylemler yeni bir siber suç platformu oluşturmaktan çocukların çevrimiçi güvenliği için farkındalık yaratma kampanyalarına kadar çeşitli konuları kapsamaktadır.

Siber güvenlik Konusunda Avrupa Stratejisi, AB çapında şebeke ve bilgi güvenliğinin sağlanması için yöntemler düzenlemektedir. Strateji, sınırlar arası işbirliği ve bilgi paylaşımını güçlendirerek kamu ve özel sektörleri dolandırıcılık ve

²⁹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/quality-broadband-services-eu> adresinden ulaşılabilir.

³⁰ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/fixed-broadband-prices-country-february-2015> adresinden ulaşılabilir.

ihlallerden korumaktadır. Avrupa Komisyonunun AB çapında uyumlu bir Şebeke ve Bilgi Güvenliği öncelikleri;

- Çevrimiçi güvenliğin sağlanması,
- Kriptoloji ve biyometrik araştırmaları da dahil olmak üzere siber güvenlik konusunda araştırmanın desteklenmesi,
- Uluslararası düzeyde şebeke ve bilgi güvenliğinin geliştirilmesi ve uluslararası standartlara önem verilmesi

olarak belirlenmiştir.

1. 2011-2012 e-Devlet Eylem Planı Uygulaması Yarı Dönem Değerlendirmesi – SMART 2012-0060/20

Yarı Dönem değerlendirme, 2015 yılına kadar Avrupa Kamu kurumlarının vatandaş ve iş dünyası ile ilişkilerinde açık, esnek ve işbirlikçi olmalarını isteyen Malmö Deklarasyonuna uygun olarak Avrupa Komisyonu ve üye Ülkeler tarafından yapılmıştır. E-Devlet uygulaması kamu hizmetlerinin verimini, etkinliğini ve gelişimini sağlamak için kullanılmaktadır. E-Devlet uygulamaları farklı ihtiyaçları karşılayarak ve kamu değerini maksimum düzeye çıkararak Avrupa'nın bilgi temelli ekonomiye geçişine katkı sağlamaktadır.

Değerlendirme çalışma üç başlık altında yürütülmüştür:

- E-Devlet Eylem Planı ile belirlenen önceliklere ve eylemlere yönelik Komisyon ve Üye Devletler tarafından yürütülen çalışmaların değerlendirilmesi (Çalışmalar e-Devlet Eylem Planı değerlendirme web sitesinden toplanan veriler kullanılarak yapılmıştır).
- Eylem Planının üye Devletlerde sunulan e-devlet hizmetlerinin gelişimi üzerindeki etkisi (kısmi ve geçici) ve analizi (seçilen örnek uygulamalar üzerinden çalışmalar yürütülmüştür).
- E-Devlet Eylem Planı ve gelecek zaman çizelgesi içindeki yapılacak eylemlerin belirlenmesi ve çalışmaların yürütülmesi.

Söz konusu çalışmalar sonucunda; Eylem Planı'nın uygulanmasının bazı ülkeler için belirli bazı alanlarda diğer Avrupa ülkelerine göre daha iyi sonuçlar vermesine rağmen Eylem Planının genel olarak Avrupa ve Üye Ülkeler düzeyinde e-devletin

gelişimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu görülmüştür. Bu tür bir eylem planının e-Devlet uygulamalarının geliştirilmesinde Avrupa Komisyonu ve Üye Devletlere yardımcı olması açısından mükemmel bir 'harekete geçirici' enstrüman olabileceği değerlendirilmektedir. Bu durum somut, ölçülebilir ve kararlaştırılabilir hedefleri bulunan, etkin bir uygulama ve izleme mekanizmasına sahip ve açık yönetim biçimi önceliklerini tanımlayan ortak bir vizyon ile Komisyon ve üye ülkelerin Eylem Planı'nı kapsamlı ve işbirlikçi bir şekilde tasarlamasının bir sonucudur.

Sonuç olarak, rapor, gelecekteki e-Devlet Eylem Planı için yeni bir yaklaşım önermektedir. Teknolojilerin hızlı değişimini ve aynı hızda değişen bir Dünya'da yaşadığımızı düşünecek olursak uzun dönemli statik bir Eylem Planı oluşturmak hızlı değişim karşısında yetersiz ve eksik kalabilmektedir. Bunun yerine bireylerin ihtiyaçlarını ve politik öncelikleri dikkate alarak belirli dönemlerde yenilenen bir planın tasarlanmasının daha uygun ve uygulanabilir olacağı değerlendirilmektedir.

Değerlendirme çalışması, Deloitte Danışmanlık firması tarafından Tech4i ile işbirliği içinde yürütülmüştür. Söz konusu Çalışma, Üye Devletler ve Avrupa Komisyonu da dahil olmak üzere, ilgili paydaşların girdilerinin değerlendirilmesi ile yapılmıştır³¹.

BULUT BİLİŞİM

1. Veri Koruma Çalışma Grubu Tarafından Bulut Hizmeti Sağlayıcıları İçin Hazırlanan Veri Korumaya İlişkin Kuralların Belirlemesi

22 Eylül 2015 tarihinde “*Article 29 Data Protection Working Party*” (“WP29”- *Ulusal Veri Koruma Kurumu Komitesi*) bulut hizmeti sunanlara yönelik kuralları belirleyen (Code of Conduct) değerlendirmelerini tamamlamıştır.

Belirlenen kurallar (Code of Conduct) özellikle şeffaflığın sağlanması ve bulut müşterilerinin veri güvenliği konusunun anlaşılabilirliğini kolaylaştırılması ve ayrıca bulut hizmet sağlayıcıları tarafından nasıl yönlendirildiklerinin anlaşılmasını sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

³¹ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/mid-term-evaluation-e-government-action-plan-2011-2015-implementation-smart-2012-006020> adresinden ulaşılabilir.

Söz konusu düzenleme, Veri Koruma Direktifi'nin 27 ve 30'uncu maddelerine uygun olarak C-SIG (Cloud Select Industry Group) adına Ocak 2015 tarihinde WP29'a sunulmuştur.

Verilen görüş sonucunda WP29, taslak düzenleyici kuralları belirlemek için sektörün gösterdiği çabayı takdirle karşılandığını belirterek, söz konusu düzenleme taslağının veri ve kişisel bilgilerin korunması kurallarına yönelik Avrupa'da uygulanabilir önemli bir rehber oluşturduğunu ifade etmiştir. WP29, beklentilerinin bütün tarafların katılımı ile kurallara uyumluluğun sağlanması ve sonucunda daha fazla saydamlık ve yasal belirliliğin sağlanması olduğunu vurgulamıştır.

WP29 hala devam eden buluta ilişkin getirilen kurallar ile ilgili kişisel bilgilerin korunması konusundaki endişelerinden dolayı söz konusu endişelerin giderilmesi ve standartların geliştirilmesi için tavsiye kararları oluşturma çalışmalarına devam etmektedir. WP29'un detaylı çalışmaları ve analizleri, kuralların oluşturulmasına ve bir standart getirilmesine olanak sağlayacak ve sektöre rehber olacaktır.

Söz konusu kurallar gibi tek veya ortak inisiyatifler bulut gibi hızlı değişen yeni nesil teknolojiler ve hizmetler için daha uygundur. Dinamik C-SIG kural ve standartları sektörün ileri gidişinde önemli ve uygun bir araç olarak görev alacağından tek ya da ortak düzenleyici inisiyatiflere yer verilmesi taslak Genel Veri Koruma Yönetmeliğinde de teşvik edilmektedir.

Komisyon, bulut sektörünün yükümlülüklerini sağlamak konusunda yardımcı rolünü dikkate alarak ve mevcut kullanıcıların veya potansiyellerin bulut hizmeti konusundaki güvenlerini kaybetmemek için kuralların oluşturulması konusundaki çalışmalara C-SIG ile birlikte devam edecektir. Bu durum özellikle Komisyon için Sayısal Tek Market Stratejisinin uygulanması açısından önemlidir. Komisyon tarafından C-SIG, WP29 değerlendirmelerine uygun olarak kuralların oluşturulmasına yönelik çalışmalarını tam Yetkililer toplantısına kadar yetiştirebilmesi için teşvik edilecektir.

Bahse konu kurallar, Madde 27'de öngörülen Üye Devletler tarafından kabul edilmiş ulusal hükümlerin düzgün bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunmayı amaçlayan

Veri Koruma Direktifini dikkate almaktadır. Taslak Genel Veri Koruma Yönetmeliğinde de kuralların oluşturulması ve standart getirilmesi desteklenmektedir³².

³² Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiye <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/opinion-article-29-data-protection-working-party-code-conduct-data-protection-cloud-service> adresinden ulaşılabilmektedir.